

УДК: 349.3

РОТАЄНКО В.Ф., магістрант

Науковий керівник – СОКОЛЬСЬКА Т.В., д-р. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЮ СПАДЩИНОЮ В УКРАЇНІ

Досліджено теоретико-методологічні засади державного управління у сфері охорони культурною спадщиною в Україні; здійснено оцінку державної політики у цій сфері, її формування та реалізація, проаналізовано вплив війни на цей процес; обґрунтовано шляхи удосконалення державного управління у сфері охорони культурною спадщиною, досліджено зарубіжний досвід правового забезпечення цього процесу, приклад для України.

Ключові слова: культурна спадщина, державне регулювання, популяризація, музеєфікація, об'єкти культурної спадщини, охорона культурної спадщини.

Питання охорони культурної спадщини є одним із головних напрямів збереження історичної пам'яті, формування національної ідентичності й території, а отже і національної безпеки нашої держави. Загалом, спадщина є невіддільною частиною ідентичності, приналежності та почуття добробуту людей у всьому світі. Зв'язок спільнот з їхніми священними пам'ятками, місцями, ландшафтами, артефактами, архівами, бібліотеками, танцями, музикою та іншими мистецькими починами допомагає будувати безпечні та згуртовані суспільства. Коли цю спадщину пошкоджують або заперечують, це руйнує не лише знання та пам'ять про минуле, але й будівельні блоки миру для майбутнього [1].

У зв'язку з означеним, оновлення підходів до формування та реалізації державної політики охорони культурної спадщини має відповідати викликам, які постали перед Україною в умовах російської агресії, а також – євроінтеграційному курсу України та набуття членства в ЄС. Це передбачає удосконалення національного законодавства щодо цього питання, закріплення беззаперечного значення культурної спадщини українського народу для збереження національної ідентичності, забезпечення стійкості та потенціалу повоєнного відновлення нашої держави. Тобто, удосконалення державного управління в сфері охорони культурної спадщини України в економічному, культурно соціальному, історико-патріотичному та інших контекстах набуває надзвичайної актуальності.

Зазначимо, що під культурною спадщиною розуміють сукупність культурних цінностей, які містять у собі духовну культуру людства, у тому числі мистецтво, науку, освіту та організацію культурної діяльності з усіма її творчими досягненнями (витворами), інститутами, організаціями [2].

У зв'язку із означеним сутність державного управління культурною спадщиною варто розглядати у розрізі властивих йому ознак, найхарактернішими з яких є такі: юридично-владний та розпорядчий характер; поширюється на всіх членів суспільства і має загальнодержавний характер; діяльність органів державного управління здійснюється на підставі та на виконання законів; має організаційний зміст; характеризується цілеспрямованістю; здійснюється на постійній основі та носить активний характер.

Слід відмітити, що широкомасштабне російське вторгнення створило загрозу тотального нищення всіх проявів української культури [3]. У цьому контексті мотиви руйнування та викрадання культурних цінностей загарбником спрямовані на позбавлення

українського народу державності, національної ідентичності, культурного простору. Допомога міжнародних організацій у захисті пам'яток України з перших днів повномасштабної війни стала виявом безпрецедентної підтримки української культури світовою спільнотою, жестом доброї волі та солідарності, а тому, проблема збереження об'єктів культурної спадщини в умовах воєнних конфліктів є однією з найскладніших з усього спектру завдань світової пам'ятко-охоронної галузі.

В Україні діяльність держави у сфері збереження та охорони культурної спадщини регулюється Законом України «Про охорону культурної спадщини» від 8 червня 2000 р. [4]. Згідно з даним законом охорона об'єктів культурної спадщини є одним із пріоритетних завдань органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Незважаючи на те, що Закон регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини при цьому цей процес в Україні є далеким від досконалості. Причинами цього є корупція, погане регулювання та управління з боку влади, недосконале законодавство в цій сфері та слабкі санкції за його порушення. Зокрема, досить поширені випадки нецільового використання земель історико-культурного призначення, несанкціонованого використання та руйнування пам'яток археології через низьку культуру та безвідповідальне ставлення окремих суб'єктів господарювання та відсутність охоронних дошок на об'єктах культурної спадщини.

Враховуючи рекомендації міжнародних організацій та кращі зарубіжні практики, ми вважаємо, що Україні необхідно встановити законодавчі рамки використання об'єктів культурної спадщини (охорони, збереження, реставрації, археологічних розкопок, документування тощо), створити умови для ведення господарської діяльності і забезпечення координації інтересів різних суспільно-політичних груп щодо спадщини, врегулювання конфліктів щодо культурної спадщини на міжнародній арені. Охороні та збереженню, значною мірою сприятиме повноцінне функціонування електронного Державного реєстру нерухомих пам'яток України, популяризацію та розвиток туризму.

На нашу думку, позитивним у досвіді культурної політики європейських країн є період початку 90-х років минулого століття, пов'язаний з посиленням зацікавленості перспективами інвестицій у культуру і розумінням її принципової значущості, здатності слугувати різним політичним цілям та стратегіям, спрямованим на соціальний розвиток та вирішення суспільних проблем. Почалося створення інститутів державно-приватного партнерства, які передбачають розвиток ринку культурних цінностей, спільної участі держави і приватного бізнесу в розвитку даного ринку, в економічно ефективних проектах у сфері культури.

Що стосується збереження культурного надбання Білоцерківської територіальної громади, то вирішення цих питань забезпечує відділ охорони культурної спадщини і туризму, який є структурним підрозділом управління культури і туризму Білоцерківської міської ради. Пріоритетними завданнями відділу є і залишатимуться актуальними наступні завдання:

- вивчення, дослідження об'єктів культурної спадщини, цифровізація пам'яток;
- організація ремонтно-реставраційних, протиаварійних, консерваційних робіт на об'єктах;
- музеєфікація об'єктів культурної спадщини;
- популяризація справи охорони культурної спадщини;
- поліпшення туристичної привабливості громади.

Список використаних джерел

1. Чорна Н. Культурна спадщина України: проблеми вивчення, збереження та використання. Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. 2021. Вип. 36. С. 67-74.
2. Степанов В. Ю. Визначення поняття «культурна спадщина» в культурному просторі України. Культура України. Випуск 48. 2015. С.29-30.
3. Рішняк О. Культурна спадщина у воєнному конфлікті: міжнародний досвід другої половини ХХ – початку ХХІ ст. та українська дійсність. Український історичний журнал. 2022. №4. С.159-173.
4. Закону України «Про охорону культурної спадщини». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 39, ст.333. Редакція від 02.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>

УДК 658.15:005.585

САВЧЕНКО А. І., магістрантка

Науковий керівник – **ВАРЧЕНКО О. М.**, д-р. екон. наук, професор

Білоцерківський національний аграрний університет

alionasavchenko6022001@gmail.com

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Систематизовано основні підходи до оцінки вартості підприємства та методи розрахунку основних показників, узагальнено переваги та недоліки кожного підходу в практичному застосуванні. Обґрунтовано доцільність використання методів оцінки вартості за різним рівнем прибутковості бізнесу та різних ринкових умов.

Ключові слова: оцінка вартості підприємства, витратний підхід, дохідний підхід, ринковий підхід, методи оцінки.

Оцінка вартості підприємства дозволяє визначити його перспективи розвитку, фінансовий стан і скоригувати внутрішні процеси компанії для її продажу чи купівлі. Тому оцінка вартості бізнесу є складовою її бізнес-стратегії, яка дає змогу систематизувати можливості підприємства та виявити переваги та недоліки, які не помітні за умови використання стандартних підходів до управління підприємством і в результаті підвищити його вартість.

Оцінка вартості підприємства здійснюється за допомогою трьох основних методичних підходів: витратного підходу, який оцінює вартість поточного майна підприємства; ринкового підходу, який ґрунтується на порівняльному аналізі підприємства з іншими підприємствами-аналогами та дохідного підходу, що визначає поточну вартість доходів майбутніх періодів (рис. 1).

Із рис. 1 можна побачити, що кожен підхід різниться за підходами до розрахунку та забезпечує певний ефект на діяльність підприємства, тому пропонуємо розглянути кожен підхід більш детально.

Витратний підхід полягає в оцінці витрат на відтворення чи оцінці можливої величини витрат на реалізацію матеріальних чи нематеріальних активів, при цьому вартість активів не відображає повну вартість підприємства, тому що вона не враховує доданої вартості, яка формується за допомогою ефективного управління цими активами [7, с. 151].